

La Caputxinada, 50 anys de perspectiva

Aquells fets van evidenciar el compromís de part de l'Església amb l'esperit democràtic

Eduard Brufau

Fotografies: Guillem Martínez.

Fons ANC

Als anys seixanta del segle XX, la lluita antifranquista va agafar empena estimulada per l'ebullició social i cultural del moment. De tot Espanya, Catalunya va ser el territori que més es va implicar en l'oposició a la dictadura i en la voluntat d'instaurar la democràcia. En aquells anys de canvi, una part notable de l'Església catalana va donar suport, o si més no cobertura, als nous anhels socials i polítics. Un dels moments en què més es va posar de manifest aquest compromís de molts cristians va ser a la famosa Caputxinada, de la qual aquest mes de març es compleixen 50 anys.

Durant aquell esdeveniment, el convent dels caputxins de Sarrià, a Barcelona, va acollir una reunió clandestina d'estudiants i intel·lectuals. Entre els participants destaquen noms coneguts com ara Raimon Obiols, Andreu Mas-Colell, Arcadi Oliveres, Oriol Bohigas, Josep Maria Benet i Jornet, Maria Aurèlia Capmany, Jordi Rubió i Balaguer, Salvador Espriu, Joan Oliver, Antoni Tàpies, Josep Vallverdú, Joaquim Molas, Carlos Barral o José Agustín Goytisolo.

El testimoni del P. Joan Botam

En aquells moments el provincial de l'orde a Catalunya era el P. Joan Botam. Passats 50 anys, el P. Botam ens explica com va ser possible aquell esdeveniment en ple franquisme: «El país durant els anys seixanta s'havia anat despertant a les exigències de democràcia i llibertat. Pel que fa al món universitari, el procés per crear un sindicat democràtic per supplantar el SEU, el sindicat d'estudiants teledirigit, seguia endavant. El contacte amb els frares era habitual amb alguns dels promotors, gràcies a Franciscàlia, la instància canònica d'estudi i formació franciscana fundada pel pare Basili de Rubí. Tot i la vigilància extrema de la policia, l'esdeveniment tingué lloc a primera hora de la tarda del dimecres, dia 9 de març de 1966, a la sala d'actes annexa al convent dels caputxins de Sarrià. Estudiants, delegats i intel·lectuals i artistes invitats reeixiren a burlar els controls.»

Però el que havia de ser una assemblea d'unes hores es va convertir inesperadament en una estada de tres dies al convent, temps en què els frares van haver de fer d'hostatgers improvisats de més de 500 persones. El llavors provincial dels caputxins de Catalunya explica així l'arribada de la policia i els intents de negociació: «Un cop celebrada l'assemblea, en iniciar el retorn a casa dels assistents,

Durant tres dies la policia va controlar l'accés al convent.

la policia havia tancat la sortida que donava al carrer. Per sortir hom havia de ser escorcollat i havia de lliurar la documentació. Això no era legal. Amb sentit de responsabilitat, els assemblearis es negaren a claudicar. En arribar al vespre, després d'un primer contacte amb el comissari, li vaig demanar de parlamentar amb una comissió de delegats, presidida pel degà del Col·legi d'Arquitectes, Antoni de Moragas i Gallissà. L'intercanvi breu, tens i, és clar, negatiu, es tingué al rebedoret que hi ha al costat de la porta d'entrada al convent. Mentrestant, amb una bona part de la comunitat, expectants, en vam esperar els resultats; nuls. D'un cop de

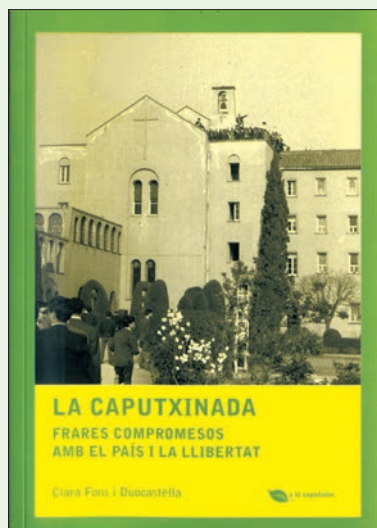
JOAN BOTAM
«Des d'aquest moment vostès són hostes d'aquesta casa»

La comunitat va respondre al repte amb una gran sintonia d'esperit

porta el comissari sortí i ens trobarem sols la comissió i els representants de la comunitat. Fou aleshores que el senyor De Moragas, dolgut, manifestà que en les condicions imposades no era ni just ni digne de cedir. La reacció nostra no podia ser altra que aquesta: "Des d'aquest moment vostès són hostes d'aquesta casa."»

En aquelles circumstàncies el convent dels caputxins de Sarrià es va convertir en una gran casa on van conviure amb esperit de fraternitat 500 estudiants, nois i noies, 30 intel·lectuals convidats i els 45 frares de la comunitat; havia començat la Caputxinada. Malgrat el fracàs de les converses amb la policia, el P. Botam va prosseguir amb l'intent de trobar una sortida pacífica a la situació: «L'endemà, dia 10, en informar de la situació al bisbe, Dr. Modrego, em comprengué i em prometé el seu ajut, però el governador civil, que vaig visitar després, em féu directament responsable si no feia fora la gent estranya que teníem a casa. Li vaig respondre que en parlaria amb els responsables dels estudiants i, òbviament de la casa, i que dels resultats el tindria informat. No li agradà gens. Me'n féu el primer responsable i tot seguit inicià els passos per treure'm del país. No hi reeixí, perquè els tràmits prop del Vaticà van ser bloquejats en escriure per la informació en directe que havia facilitat personalment el procurador general dels caputxins, bon coneixedor del que passà a Itàlia durant la resistència al règim feixista. El desenllaç em féu més fort en la recerca de l'equitat i en

Llibre commemoratiu

Amb motiu dels 50 anys d'aquells fets històrics s'acaba de publicar el llibre *La Caputxinada. Frares compromesos amb el país i la llibertat*, de Clara Fons Duocastella (Editorial Mediterrània). L'obra repassa a través dels testimonis, especialment dels frares de la comunitat, aquells tres dies intensos en què estudiants, intel·lectuals i els frares amb la seva hospitalitat van desafiar el règim. La presentació, com no podia ser d'altra manera, va tenir lloc al mateix convent de Sarrià i va comptar amb l'assistència d'alguns dels protagonistes, tant dels llavors estudiants com dels caputxins.

la confiança en l'Església.»

Demanam al P. Joan Botam quin paper va tenir l'esperit franciscà en l'obertura del convent de Sarrià als estudiants: «A parer meu, la comunitat va respondre al repte amb una gran sintonia d'esperit, ben cert, franciscana. Tot el món és germà! No podia ser d'altra manera, més enllà o més ençà d'ideologies o confessions religioses. En el joc hi entraren els principis ètics i els drets humans, però, a més, hi havia el plus de l'esperit franciscà. No hi feia nosa, hi ajudà. L'experiència de retrobament se'n beneficià no pas poc. Uns, la comunitat, vam conèixer i estimar més els estudiants, les seves famílies i la societat; els invitats aprofundiren la seva comprensió de les noves generacions; i, al seu torn, els estudiants verificaren què era una comunitat religiosa portes endins en convivència, treball, pregària i compromís. Per a molts, la gran descoberta!»

Compromís amb la democràcia

La policia va posar setge al convent i va tallar el subministrament de queviures, alhora que continuaven les converses a diversos nivells per desbloquejar la situació. Malgrat els intents de silenciar-ho per part de la dictadura els fets van ser ràpidament coneguts, i no van faltar algunes manifestacions a Barcelona d'estudiants i famílies dels assemblearis. Finalment, el dia 11 de març, la policia va entrar per la força al convent i en va expulsar tots els reunits, que van ser escrupolosament fitxats. La propaganda del règim a través dels mitjans de comunicació es va encarregar de difamar no només els estudiants i els intel·lectuals que havien participat a l'assemblea, sinó també tota la comunitat religiosa. L'actitud dels estudiants i dels frares va ser una alenada per a la societat i l'oposició clandestina, al mateix temps que va donar peu a la creació de l'anomenada Taula Rodona, un organisme unitari amb representació de tots els grups polítics, sindicals i socials contraris a la dictadura. El règim era fort, però ara se sabia que se'l podia combatre, i que es podia comptar amb l'ajut de bona part de l'Església.

La Caputxinada va evidenciar que el cristianisme s'ha de concretar també en la justícia i la pau socials. Preguntem al P. Botam si avui també és necessari el compromís social dels cristians: «Mai no he cregut en un cristianisme desencarnat. Avui i sempre el cristià fa l'experiència de la fe en el regnat de Déu aquí a la terra com en el cel. Per coherència personal. Som relacionals. Ningú no pot prescindir de l'altre, sobretot del

feble, del necessitat. Som germans i germanes. Sense discriminacions. Des del seguiment de Jesús ens hem de mirar als ulls, descobrir en l'altre l'esperit, respondre-hi testimonialment, pràcticament, amb amor, l'energia que tot ho canvia i millora. De fet, és gràcies a l'experiència cristiana de fraternitat i solidaritat que fem camí vers la utopia; probablement mai no l'aconseguirem, però si ens hi posem, hi som.»

El P. Botam no ha abandonat mai la seva visió crítica sobre les mancances i les injustícies de la societat. Davant dels temps convulsos que vivim a Europa, a causa de la crisi econòmica o de tragèdies com la dels refugiats, aquest venerable caputxi afirma que «caminem endavant, malgrat tot, travats per un sistema econòmic i social gens participatiu, restrictiu per a la majoria i irresponsablement lliure per a molt pocs. Els qui tenen poder juguen amb les finances, amb les instàncies d'arbitratge dels pobles. Em preocupa l'escassa formació dels més humils, la visió resignada i alienada de la gent, el consumisme amb què ens deixem enganyar. Però s'obren escletxes a l'horitzó. Confio en el potencial humà a mesura que es desvetlla i assumeix responsabilitats, de les noves generacions, dels pobles que s'alliberen del colonialisme, del món de les dones, dels moviments que es mouen a les bases socials, dels indignats que són capaços de moure's i d'actuar en positiu. Uns i altres ens hem de desprendre d'una visió de l'univers tancada, recelosa, errònia. Hi poden ajudar molt amb aquest fi les tradicions religioses i espirituals amb obertura d'unes a les altres, amb germanor, que aquest és el disseny de Déu. Que vingui a nosaltres el seu Regne!»

Un moment de l'assemblea d'estudiants amb alguns dels intel·lectuals convidats.

La seva empresa de neteja s'adapta a les necessitats de la seva escola?

Més de 30 escoles ja confien en nosaltres

Perquè ens adaptem a les seves necessitats, compartim els seus valors i som especialistes en la neteja d'escoles. Truqui'ns al 902 010 977 i comprovi-ho.

1a Auditoria GRATUÏTA

Li direm com optimitzar la despesa en neteja de la seva escola, sense renunciar a res.

Netejant,
posem tots els sentits

Treballem per a la:

Carrer Can Pi, 17 3r (Abans Carretera antiga del Prat)
08908 l'Hospitalet de Llobregat (BARCELONA)